NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V saboto 17. januaria (poznozimna) 1852. *List 5.*

Pesmica o snegu.

Sneg debeli še pokriva
Gojzde, njive, travnike,
Pod odéjo svojo ima
Kmeta sladko upanje.

Kak cvetlice in rastljine
So pod snegam hranjene:
Alj so zdrave, alj zebljíne
Hude že omagane?

Marsiktero cvetko milo,
Ki cvetela je lepó,
Zimsko srežje bo umorilo,
Da spomlad je več ne bo.

Le cvetlica, ki imela
Terdno je korenice,
Bode sopet oživéla,
Lepši bo nje ličice!

A. Praprotnik.

Kako dobroto krompirja zvediti.

(Konec.)

Kaj pa to pomeni: če krompir plava (in kako plava) ali če se potopí v pervim ali druzim kozarcu?

Gotove skušnje o tem tole učé:

Ako plava krompir v pervim kozarcu, je nar slabeji sorte, to je, on še v 100 delih nima 15 delov moke.

Ako pa krompir v pervim kozarcu na dno pade, v drugim kozarcu pa plava, je to znamnje dobre sorte, in je tolikanj bolji, bolj ko proti dnu sili; zapopadek moke v takim krompirji je čez 15 noter do 22 delov.

Ako pa krompir v drugim kozarcu na dno pade, je nar boljši sorte; tak krompir ima čez 22 do 27 delov moke v sebi.

Na to vižo se zvé dobrota krompirja za kakoršno koli rabo.

Če je krompir zlo trohljiv po gnjilini, bo, če je tudi debel, vselej plaval tudi v pervim kozarcu. Tak krompir naj se nikdar ne vzame za séme.

Hoče pa kdo še bolj natanjko zvediti, koliko moke ima krompir v sebi, naj si napravi 8 tacih kozarcov, in zvedil bo vsako stotinko, koliko je moke v krompirji. V vsak kozarc se vlije za to tudi pol funta vode, — solí pa toliko: v 1. kozarc se je dene 2 lota ali 8 kvinteljcov, v 2. kozarc 9 kvint., v 3. kozarc 10 kvint., in tako za 1 kvinteljc zmirej več v vsaki kozarc noter do 15 kvinteljcov v 8. kozarcu.

Ako se krompir potopí do dna v 1. kozarcu, ima 15 do 16 delov moke. Ako se potopí v 2. kozarcu, ima 17—18 delov moke, ako se potopí v 3. kozarcu, ima 18—19 delov moke, in zmiraj za 1 del več, tako, da krompir, ki se potopí v 8. kozarcu, ima 26 do 27 delov moke.

Ta skušnja z 8 kozarci je popolnama natanjčna; — ker pa take natanjčnosti kmetovavci ne potrebujejo, je zadosti, ako se poskušnja le s 3 kozarci napravi, kakor smo gôri razložili.

Da vse to slana voda razodeva, je pa za to, ker sol vodo bolj teško in močno naredí, da tedaj mora taka reč, ktera se v slano vodo položí, že težji biti, ako s svojo težo hoče težo vode premagati.

Deni kakoršin koli tudi nar slabji in gnjili krompir v navadno vodo; vselej ti bo na dno padel, — v slani je pa to vse drugač.

Zato se tudi v morji veliko lože plava, kakor v drugi vodi, ker močnejši slana voda človeka ložje nosi.

Premišljevanje, kako se prihodnjič povodnjim ubraniti.

(Dalje.)

Pridno gojzdno gospodarstvo in drevoreja pa ni le samo potrebna za to, da drevje v gojzdih popiva mokroto s podnebja, temuč ima veliko moč tudi zoper blisk in strelo, ktera nam pohištva požiga, in zoper točo, ktera kmetu dostikrat hipoma vès njegov up celiga leta, vse njegove premoženje pokončá.

Blisk in strela, grom in toča pa izvirajo iz ene močí, ki se elektrika ali kalamična moč imenuje, ktera se večidel pod nebam takrat nareja, ko se voda v sopúh spreminja.

Ako bi nekteri kraji še toliko umetnih strelovodov imeli, vsi ti ne bojo dosto pomagali, ako ne skerbimo za to, da nas narava (natora) sama ne brani nebeškiga ognja in toče.

V naravi je vse v nar lepšim redu; povsod vladuje neskončna modrost, ktera je vsacimu kamnju in vsacimu bitju, naj bo še tako majhna stvarica, določila njegov cilj in konec.

Prašamo pa: zakaj je Stvarnik gojzdno hojovje iglasto vstvaril? zakaj je perjiče narezano, kosmato, ternasto itd. naredil? in dobili bomo odgovor: da se ravnomera med kalamično močjó zraka in zemlje ohrani.

Te iglice, te nareze, to ternje, ki jih vidimo na perji drevés, so osíne (špice) tistih strelovodov, ki so edini v stanu s podnebja tisto grozovito moč nevidama na-se potegovati, ki se scer v nebeški oginj in strelo ali točo v podnebji združi in potem na zemlji strašno škodo dela.

Ako hočemo tedaj to škodo odverniti,

je treba, da hojovje v gojzdih na vso moč množimo, ne pa, da jelko in smreko in drugo drevje pokončujemo.

Dragi prijatel! če nič druziga ne véš od drevesa, kakor da je za to, da ti les dajè — reveš si grozno kratke pameti! Ti si po tem takim modrim naménam Stvarnika nebés in zemlje le na poti, ker pokončuješ v nevédnosti ali razujzdanosti to, kar je on tako modro vstvaril! Drevje ima zraven tega, da nam lés dajè in da si svoje pléme ohrani, tudi še te naméne, namreč: da človeku in živalim zrak za sopenje čisti, — da vodo, ki iz morja in rek pod nebje puhtí, enakomerno razdeljuje jo popivaje, — in da strelo in točo krotí.

Kdor ta namén drevja zapopade — in zapopasti ga ni teško iz tega, kar smo dosihmal zapopadljivo razložili — bo spoznal v drevju roko modriga Stvarnika nebés in zemlje, bo spoznal v njem potrebno stvar, brez ktere človeški rod celò obstati ne more — in ga bo po tem spoznanji tudi cenil po njegovi veliki vrednosti, ga varoval in množil, kolikor bo nar bolj mogel.

(Dalje sledi.)

Gospodarske rečí.

(*Ogenj s perstjó gasiti*). Kjer ogenj vstane, pa vode ali celò ni ali je pomanjkuje, je perst nar bolji gasilo, ako ogenj ni na visocim. Izkopa se namreč hitro zemlja, s ktero se vse rečí, kterih se je ogenj prijel, nasujejo. Dim zgine koj, in če več ljudí tako dela, se zamore pogor kmalo zadušiti. Kjer velik ogenj nastane, kar posebno po kmetih se tako lahko in pogostama primeri, naj se, kolikor mogoče, blizo ognja, izkopana perst u kupe nanese, ter naj se z dolgoročnimi lopatami od te perstí na ogenj ljuča. Omenjeno gasilo je gotovo. Koliko pri ognju zamore, vsak lahko pri kôpah (Kohlenmeiler) vidi, kjer se požár s pomočjo perstí sploh in hitro pogasí.

(*Gladina za pohišje* (*Möbelpolitur*). Vzemi 1 lot korenine, kteri se „Alkanawurzel“ pravi, in ki se u vsaki lekarni dobí, ter zdrobljeno kuhaj s 5 ali 6 žlicami laneniga olja u lončeni posodi na majhni žerjavci tako, da ne bode vrela. Kadar se zmes razhladí, namoči u njo mehko tanjko cunjico, ter namaži ž-njo pohišje, mizo, stole, skrinje i. t. d. Kacih 24 ur po tem obribaj vse rahlo in bodeš vidil kako se sveti. Po takim ravnanju ni več mescev nič druziga treba, kakor pohišje le skerbno s čistim belim pertam večkrat prahú in nesnage očistiti, preden da se zgorej priporočena gladina vnovič rabi. J. Š.

Slovanski popotnik.

* Slovani na Dunaji so se letos namenili mnogokrat plesati; imeli bodo 4 slovanske plese (bale), 3 male in 1 velicega; ta bo 8. svečana v Zofíini dvorani.

* Ban Jelačič je izdal proglas na ljudstvo trojedne kraljevine, v kterem govorí o veliki potrebi narodnega igrališča ter pravi, da brez njega ni nade, da bi se razvilo narodno slovstvo in dušno izobraženje; ono je narodna potreba, najvažniši odgojivnica narodne omike; ono je živo ogledalo navad preteklosti in sedanjosti. Potem opominja, se z združeno močjo za njega napravo potegnuti, in pravi, da se tako lahko osnuje, da ni druzega treba kakor dobre volje. Poslednjič išče 4000 rodoljubov, kterih vsak bi položil na oltar domovine 25 gold. tako, da bi se 100.000 gold. nabralo, in razloží dalje, kako da se bode z denarjem ravnalo in kako se bo nazaj plačeval. „Neven“ pristavi, da je banska vlada sostavila vodstvo za napravo narodnega gledišča in sledeče možé izvolila: predsednik Ambroz Vranicani-Dobrinović; odborniki: Dr. Demeter, Ivan Kukuljević in St. Firmin, N. Mallin, P. Hac in Vaso Mraović; za tajnika je bil izbran gospod Prica. — Ni dvombe, da se bo gledališče napravilo, ker se je sam ban za-nj potegnul.

* V Št. Jakopskej fari (v Rožju) na Koroškem se je z novim letom slovensko bravno družtvo začelo. Okoli 20 udov je že pristopilo, ki po rajnšu ali po 40—30 krajc. na letu za nakupovanje bukev plačujejo. Vstanovitelj tega hvalevredniga družtva je verli rodoljub g. kaplan Lambert Ferčnik.

* Na svetlem sta perva dva lista v Zagrebu izhajočega zabavnega in poučnega lista „Nevena“. Vreduje ga verli pisatelj Mirko Bogović. Zapopadeta perva lista dve pesmici: „Pesmo o Nevenu“ in „Kletvo peru pesnikovom“ obé lepo zložene; potem povest „Hajduk Goiko, naša književnost u najnovie doba, něšto o ilirskoj umetnosti, Katarina, kraljica bosanska, narodne poslovice, naš narodni jezik, Rafael i Fornarina, slavjanske vesti, različite vesti, smešice in bibliografio“. Vredovan je jako dobro in tudi zunajna oblika je lična, toraj ga živo priporočimo Slovencem.

* V Zagrebu je Ivan Kukuljevič izdal življenjopis Jurja Julia Klovia, slikarja. Knjiga velja 24 kr.

* Karel Vinařicky je v česko prestavil pesniške dela Virgilia Marona, ki so že natisnjene in veljajo 2 gold.

* Čelakovsky je izdal v Pragi „Mudroslovi národu slovanskeho ve prislovih“ (modroslovje naroda slovanskega v prislovicah). Priložil je tudi zbirko prostonarodnih českih prislovic. Knjiga velja 2 gold.

* Gosp. Martin Hattala, profesor slovaškega jezika in slovstva v Požunu, je izdal čitanko (berilo) za gimnazije pod naslovom: Čechisch-slovakische und deutsche Aufgaben zum beiderseitigen Uebersetzen, und Lesestücke von Martin Hattala. Dunajske „slovenske noviny“, ki jo pretresujejo in prav hvalijo, pristavijo, da je gospod izdatelj s tem veliki potrebi na slovaških učilnicah zadostil, ker bodo tako namreč tudi neslovanski učenci priložnost imeli, se slavenskega učiti.

* Drugi del zgodovine huzitske od Palackega je že gotov, in se je izdal na stroške česke matice. Imenitno je posebno tudi to, da je pervi del že v angleško prestavljen na svítlo prišel. — Dr. Jožef Smetana, profesor na višjem gimnazii v Pilzni, je izdal učbno knjigo o silozpytu pro niži gymnazia ali realky (fiziko za nižji gimnazij in realno šolo). Ta knjiga se je, kakor „Pražske noviny“ pišejo, ministerstvu uka predložila in je od njega za pripravno učbno knjigo naznanjena.

* Sliši se, da misli vredništvo „Kola“ prevzeti gosp. Maks Pric in zunajno podobo, kakor tudi zapopadek popolnoma promeniti; on hoče, da ta časopis izhaja v večej obliki in da donaša samo znanstvene sostavke. Želimo, da bi se ta novica poterdila, ker je „Kolo“ zdaj zares pešal.

* Slavni češki pisatelj Šafařik je izdal „sta-

roslovanski slovnik", ki zapopade posebno legende o Cirilu in Metodu, o sv. Savi, o sv. Simeonu in druge, ki so za staro serbsko dogodivščino sila imenitni. Tudi staro-serbske listine so temu slovniku pridjane. Uvodi k legendam in listinam se zamorejo v českem jeziku tudi posebej dobiti.

* Poslednji list „Bčele slovenske" prinese jako imenitno prestavo, namreč začetek pervih bukev Iliade od Jan. Terdina. Prestava je dobra; iz nje se vidi, da neumorni pisatelj lepo napreduje. Ako to delo dobro spelje, si je veliko slavo in zaslugo za slovensko slovstvo pridobil.

Novičar iz slovanskih krajev.

Xp. *Iz Celja.* Znana je bravcem „Novíc" žalostna prigodba, ki se je nidavnej blizo Sulcbaha med 3 žandarji in nekimi vojaškimi begúni pripetila. Ker pa je dopisnik v Gradškim časniku med resníco veliko nesrečnega pomešal, in so drugi časopisi austrianski in nemška „Augsburgarca" še mnogo druzih laží pristavili in brez razločka vse poštene Sulcbaharje kakor derhal svetu popisali, ktera ropa, morí in požiga, se ne morem zderžati, resníco odkriti in tisto zgodbo natanjko tako povedati, kakor je zares bila, da se pošteni ne sodi s krivíčnim, in nedolžni prebivavci Sulcbaha ne černijo kot deležniki dopernešega hudodelstva.

Da bo pa vsak v stanu imenovano prigodbo resnično soditi, je treba, da poprej ta kraj in njegovo okolico, in pa življenje in značaj Sulcbaharjev v kratkem popišem. — Fara Sulcbah, ktera iz dveh vasí (ena, v kteri je fara, se imenuje Sulcbah, in ima okoli 20 hiš, — druga od te 4 ure preč, je vas s 4 hišami, kjer se pri sv. Duhu pravi) in iz več drugih posamsko na planinah ležečih hiš obstojí, je v skrajnem zahodnem kotu poprejšnega Celjskega okrožja in v sedanjem sodijnem okraji Gornjega Grada (Oberburg) na meji Koroškega in Krajnskega. Divotna dolína je z visocimi gorami omejena, do ktere se le teško priti zamore, ktero pa mnogo prijatlov krasne narave vsako leto obiskuje; — Savína (Sann), ki tukaj izvira, se vije med rodovitnimi tratami in stermimi pečinami (na priliko pri Jegli), dokler se več z gorá prišumečih studencov napije in se pozneje s Savo zedini, ki pridnim Sulcbaškim dervarjem lés do Belograda plaví. Kakor je narava tù polna posebnost, tako posebno je tudi življenje tukajšnih prebivavcov, ki živé kakor stari očakí prav družinsko, so nepokvarjenega, dobrega serca, kterih gostoljubje, pobožnost in nrave čistost slové že od nekdanjih časov; tako ojstro čujejo nad čistostjo ženskega spôla, da dekléta, ki je poštenje zgubilo, ne terpijo več v hiši, pa tudi ne v srenji; fajmoštra imajo tako v čislih, da jim je kot oče v vsim, in okrajnega sodnika spoštujejo kot vladarja, ker od vsega druzega sveta malo véjo. Zagotoviti zamorem vsacega: kdor je ta kraj vidil in s tem prostim ljudstvom opraviti imel, ga bo vedno v prijetnem spominu obderžal! Živinoreja, zlasti ovác, in obširna kupčija z dervami, ktera prevídva stanovnike poleg Save noter do Belograda, ste njih edini zaslužek, ki veliko denarja privabite v ta samotni kraj, tako, da so nekteri precej premožni; svitlih zlatov in tolarjev, ki so sedanji čas popolnoma iz sveta zginuli, tukaj še dokaj vidiš; — scer je pa skalovnati svet tako revin, da kmetičem le ovseni kruh rodí.

Iz tega popisa lahko vsak sam razsodi, da je ta kraj kakor vstvarjen v zavetje vojaškim uhajačem in begúnom, ki iz treh deželá (Štajarskega, Koroškega in Krajnskega) tù sèm zahajajo, se po kotih skrivajo in za tobak, s kterim kontrabantarijo, shrambe išejo. Gorjé samotnim kmetam, ako bi tem begúnom stanovališa ne pripustili ali kterega izdali, — njih življenje in premoženje bi bilo v nar veči nevarnosti; požgali ali umorili bi vsacega izdajavca! Toliko bolj pa imajo ti begúni kmete v strahu, kjer jih je truma velika in so vsi za enega in eden za vse. Tako so kmetje prisiljeni ž njimi dobri biti, ker si drugač pomagati ne morejo, in radi jim še dajo delati v dervarii, da si kaj prislužijo in se tako saj nekoliko iz svojega preživijo. Tako je prišlo, da je starodavna navada, begúnam stanovališče dajati, se tako ukoreninila, da že kmetje mislijo, da mora tako biti in da nad tem nič krivega ni, in to toliko manj, ker se vsak begún, enkrat pod streho vzet, v vsim pošteno obnaša, sicer ga, ako se kolčikanj kaj pregreší, tovarši iz svoje družine brez milosti pahnejo; zavoljo tega so pa tudi tatvine ali ropi v tem kraji skoraj neznana reč. (Konec sledí.)

Xp. *Iz Celja.* Novo leto smo veselo začeli s slovensko igro „Tat v mlinu", ktera je neizrečeno dopadla in mestnim ubogim čistih 140 fl. donesla. Hvala serčna g. Jeretinu, ki je početnik naših slovenskih iger, in hvala ravno taka rodoljubnim gospodom in gospodičnam, ki si tako lepo prizadevajo z domačimi igrami dva slavna namena doseči: ubogim v nadlogi pripomoči, in slovenske serca razveseljevati. — Naši vradniki so zavolj nove osnove vradij, ktera je v poslednjem cesarskem patentu določena, zlo osupnjeni, ker se novega preseljevanja bojé; pa tudi Celjani so zlo v strahu, ako bi se primerilo, da bi namesto sedanje deželne sodije ne zborne sodije (Collegialgericht) ne kresije ne dobili; jez jim scer tega nikakor ne želím, vunder jim moram svetovati: naj bi ne bili prenapeti v dragini in naj bi pustili tudi vradnike živeti. — Z veseljem slišimo, da se ima stolica vis. škofijstva Labudskega iz Št. Andrea v Celje prestaviti, zato se že pridno nabirajo podpisi za doneske, s kterimi bi se vredno stanovališe napravilo. Tako bi stolica škofova nekoliko nadomestila zgubo druzih vradíj, ktera bi se v majhnem mestu občutljivo poznala, ako bi se zares zgodila.

Iz Štajarskega se „Novícam" piše, da je 11. tega mesca rano kraj Mure po slovenskih goricah nekaj dež potem pa sneg šel; precaj zima je s soncem pritisnila — in vinogradniki se jako bojijo za mile očesica svojih ljubih trsov.

Na Oblokah na Notrajnskim so šolarji in šolarke, ginjeni po pismu v 53. listu lanjskih „Novíc" usmiljeniga serca Krajnsko-gorskih šolarjev do svojih revnih tovaršev v Planini, zvergli 3 fl. za narpridniši šolarje v Ložu, kteri so po povodnji posebno poškodovani bili. Očitno pohvalo zaslužijo miloserčni Obloški učenci in učenke, ki so tako lepo svojo bratovsko ljubezin pokazali. — Vredništvo „Novíc" pristavi, da radostno vidi: kako dobro séme žlahen sad rodí. Tako se spolnuje šole namen na vse straní; in ravno na Krajnskim je djansko omehčevanje serca in bujenje miloserčnosti v mladih sercih eno nar imenitniših opravil šolskiga uka. Modri in rodoljubi možje, ki zapopadete pravi namen šol, le tako pridno naprej! Človeštvo vam bo za to hvaležno.

Iz Krasa. O. Enako rudokopam, ki sèm ter tjè zemljo razrivajo dragih rud iskaje, moramo tudi mi rodoljubi vse kotiče mile domovine preiskati naberaje ostanjke našiga nekdanjiga s ptujimi besedami ne zblojeniga slovja. — Do sadaj se večidel pogrešuje v slovenskih pismih natanjčno razločenje žlahtine zveze, zatorej bi utegnilo ustreženo biti rodoljubam, ako se jim pové, kako se po Krasu kervni in ženitni žlahtniki v čisto slovenskim jeziku med sabo zovejo.

Starši pravijo kot drugot svojim otrokam „sin"—

„hči“, sinovim in hčernim otrokam „unuki“, in teh le otrokam „unučiči“.

Otroci kličejo starše: otje (po starim ot, oteč) mati, stari otje, stara mati, ded, dedina, nadded, naddedina.

Bratov sin mi je „bratan“, njega hči „brátana“; sestrin sin „sestrič“, njena hči „sestrična“. Bratovi in sestrini otroci so si med sabo „sterniči“, pa se kličejo med sabo — in tako tudi vsa daljši žlahta „striček“, „tetka“.

Očetov brat se zove „stric“, njega žena „strina“; materin brat „ujic“, njega žena „ujna“; očetovi in materni sestri pravijo „teta“. Sinova žlahta se kliče „navesta“, hčirin mož „zet“; ženin brat je moj „šurje“, ženina sestra je moja „svest“. Sestrin brat je moj „svak“, možev brat je „devir“, moževa sestra „zova“, „zovična“. Žene bratov so si med sabo „jutrovce“ *).

Iz Notranjskiga se sliši, da so (v Planini ali blizo tam) stekliga volka vstrelili, ki je nektere ljudí napadel. Ali je bil zares stekel ali morebiti le hudo sostradan, se ne vé.

Iz Ljubljane. Na prošnjo kmetijske družbe po sklepu poslednjiga občniga zbora zavolj vpravičenja kovaških mojstrov ji je vis. deželno poglavarstvo na znanje dalo: da je vsim kantonskim poglavarstvam na Krajnskim in Ljublj. magistratu ukazalo, postavo od leta 1849 po deželi vnovič razglasiti, ktera zapové, da sedaj nihče več ne smé kovaški mojster postati, ki se ni umetniga podkovstva v Ljubljanski ali kakošni drugi vpravičeni podkovijski učilnici izučil, — in da je imenovanim vradijam tudi ukazalo, se natanjko po ti postavi ravnati. — — Ministerstvo bogočastja in poduka je dosedanjiga namestovavniga profesorja na Ljublj. gimnazii g. Anton Globočnika praviga gimnaz. profesorja poterdilo. — G. dr. Merk, advokat v Krajnji, je za notarja Krajnske sodijne okolice izvoljen; začasno ima tudi notarsko opravilstvo za Loko in Teržič. — Za Krajnce se je do 12. januarja 6135 fl. 44 kr. v Terstu nabralo.

Novičar iz mnogih krajev.

Srebernih šestic bomo imeli kmalo cele kupe, kjer grejo iz Laškiga, kamor so večidel od nas zginule, spet nazaj, zato ker ondi niso več veljavne. Teržaški časnik pravi, da je teh šestic blizo 20 milionov skovanih bilo, ki so večidel na Laško pobrane in prodane bile zató, ker ondi papirniga drobiža niso jemali. Ker pa k nam sedaj toliko šestic nazaj pride, in ker se bo še več kufreniga drobiža skovalo, je pričakovati, da se bojo desetice in šestice iz papirja kmalo nazaj potegnile. — Pri ministerstvu kupčijstva so zdaj posveti za vravnavo somnjev po vsih deželah našiga cesarstva. — Dunajske novice pravijo, da se iz vsih krajev cesarstva nič kaj posebno veseliga ne sliši zastran ozimine na polji, ker večidel povsod snega manjka in žito zavolj tega škodo terpí; na Krajnskim se o pomanjkanju snega ne moremo pritožiti. — Preteklo leto so pomaranče in limone tako donesle, da že več let ne tako; v Benetkah se dobijo zdaj 3 lepe pomaranče za en krajc. — Sveto leto, ktero so papež za letos napovedali, se bo v našim cesarstvu pričelo sred prihodnjiga mesca in bo terpelo do druge polovíce marca. — V Basel-u v Švajcu se pričenja neka nova vérska stranka, ki se imenuje „bratovšina od goršičniga zerna Kristusoviga“; obljube te bratovšine so: se ne ženiti, ne vina piti, ne kleti, mertve vzajemno pokopovati itd. — V seji nemške zveze je bilo 7. t. m. sklenjeno, da ima nemško brodovje (deutsche Flotte) jenjati. — Angleška vlada se je začela mahoma za vojsko pripravljati, kakor da bi že Francozi ji pred durmi bili. — Napoleon bolehuje, ker mu vedno domá biti ne tekne dobro; vùn si pa veliko ne upa, ker ga policijske naznanila vedno strašijo, da se mu po življenju streže. — V Černogori vladuje zdaj predsednik starašinstva; za vladika določeni mladi Damilo Petrovič se ne vdeležuje vladanja. — Na Angleškim se vidi zdaj nek poseben konj iz Amerike, ki je popolnama gol ín nima dlačice na sebi; lepa kobilja je, $15\frac{1}{2}$ pavcov visoka, in tako gladka kot žamet. Nikdar se še tak konj ni vidil.

*) Hvala lepa za ta znaminivni donesek v slovensko rodoslovstvo! Komur je pa še kaj tacih ímén žlahte znanih, je naprošen, jih po »Novícah« v občino rabo vpeljati.
Vred.

Poziv
za dobrovoljne doneske k napravi Českega igrališča v Pragi.

V Pragi se ima novo igrališče česko napraviti, ker je po skušnjah vsega izobraženega sveta gotovo, da je igrališče neobhodna naprava za višji omiko vsacega naroda in vsacega jezika. Češki narod noče v tem zaostati, tedaj se je živo poprijel naprave narodnega igrališča (divadla). Ker pa premoženje domestikalnegu zaklada ni zadostno, to napravo vredno izpeljati, se je sklenilo, to kar manjka, po dobrovoljnih doneskih rodoljubih domorodcov po Českem, Moravskem, Šleskem in Slovenskem nabirati, in tudi druge slovanske rodoljube sploh naprositi, naj bi pripomogli k ti važni napravi po svoji dobri volji.

Visoke deželne vradije, in g. deželni poglavar na njih čélu, so dovolile to nabéro in so zagotovile občjekoristnemu početju svojo posebno podporo.

Vredništvo „Novíc“ je prejelo tudi nekoliko iztisov imenovanega poziva in zapisko dobrovoljnih doneskov s prošnjo: naj bi poziv na to nabéro razglasili po „Novícah“, ker je po Slovenskem pervič mnogo Čehov, ki so povabljeni, se vdeležiti te domorodne naprave z večimi ali manjšimi doneski, kakor so v stanu po svojim premoženji, in drugič ker tudi rodoljubi Slovenci bojo radi kaj pripomogli k ti naredbi, ker posredno tudi za-nje zamore jako koristna biti, ako na Česko igrališče pridejo dobre igre, ki se znajo potem prestaviti in igrati tudi v slovenskem jeziku na Slovenskem.

Rade se udajo „Novíce“ ti prošnji in razglasijo s temi versticami prijazno povabilo vsim rodoljubim Čehom in Slovencem: naj bi odperli svoje mošnjice in podarili v občjekoristni namén kar morejo. Da povabimo tudi Slovence, nas že škušnja vodi, ker tisti igri, ki ste pri nas v Ljubljani in tudi v Celji dosihmal nar bolj dopadle, ste bile iz Českega prestavljene: „dobro jutro“ in „tat v mlinu“ ali „Slovenec in Nemec“. Doneski naj se pošljejo ali naravnost v Prago na kasirja za to izvoljenega odbora g. Franca Riwnač-a, ali na g. J. Šnireh-a, c. k. nadinženirja v Sežani, ali na vredništvo „Novíc“.

Popravik.

V dopisu íz Vremske dolíne poslednjiga lista naj se jél (schwarze Steineiche) bere namesto jélo, ker na Krasu po zagotovilu g. dopisnika jél *(moški sp.)* pomeni černi hrast (povsod drugod po Slovenskim, kar je nam znano, zaznamovaje jél *(žensk. in mošk. sp.)* ali jéla ali jelka ali jelva = Tanne), — namest »cer« Zirbelbaum beri »cer« Zereiche, — namest Zivače beri Divače.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*